

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007 - 2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

O I P O S D R U

ACADEMIA
ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educație și formare profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere.”

Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: „**Valorificarea identităților culturale în procesele globale**”

Numărul de identificare al contractului POSDRU/89/1.5/S/59758

Beneficiar: Academia Română

Cercetător postdoc: Dr. Dana Iuliana Jenei
Expert coordonator: Acad. Răzvan Theodorescu

Multiculturalitate în context european

Obiectivul major al proiectului de cercetare propus în cadrul programului școlii postdoctorale este reevaluarea originalității Renașterii transilvănene prin prisma artelor vizuale, posibilă astăzi într-un mod aprofundat, datorită descoperirii mai multor ansambluri de pictură murală din această perioadă și a studiilor efectuate asupra subiectului în ultimele două decenii. Etapizarea fenomenului, dezvoltat între Evul Mediu târziu și modernitate, cât și raportarea sa la contextul european vor fi în egală măsură urmărite în lucrarea noastră purtând titlul „Renașterea transilvăneană – identitate culturală în context european”.

În Transilvania, spațiu cultural în care de-a lungul timpului au conviețuit mai multe națiuni, canonul cultural a cunoscut răsturnări de ierarhii condiționate istoric. Orientarea artistică în timpul Principatului continuă în linii mari deschiderea comunităților catolice din perioada medievală spre Italia (aristocrația maghiară) și spre țările germane (patriciatul urban săsesc), în timp ce populația românească păstrează relații strânse cu Moldova și Valahia.

Primele semne ale Renașterii în voievodat apar în timpul domniei regelui Matia Corvinul (1458-1490), care prin căsătoria cu Beatrix de Neapole (1476) are legături nemijlocite cu marile familii nobiliare italiene, reflectate și în plan artistic. Renașterea promovată de suveran, rămâne însă în mare măsură un fenomen străin culturii și artei din voievodatul Transilvaniei, fiind restrâns la ambianța curții regale, a nobililor și a episcopilor, scoliți în Italia sau originari din Peninsula. Operele de artă patronate de Huniazi în Transilvania sunt, cu puține excepții, realizate în stil gotic târziu, tendință dominantă pe tot parcursul celei de-a doua parte a secolului al XV-lea, când *maniera tedesca* este extrem de apreciată în însăși patria Renașterii.

În prima parte a veacului al XVI-lea, când Regatul Maghiar trece prin transformări dramatice, ca urmare a dezastrului militar de la Mohács (1526), pot fi reperate în Transilvania primele trăsături artistice ale Renașterii germane grefate pe o *forma mentis* încă medievală, care coexistă în plan formal cu rudimente ale stilului gotic târziu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007 - 2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

O I P O S D R U

ACADEMIA
ROMÂNĂ

Principalele opere sunt realizate, fie de creatorii autohtoni, al căror stil atestă ca loc de formare centrul Europei, fie de artiști germani, contemporani cu Albrecht Dürer, după cum sunt fiii lui Veit Stoss din Nürnberg, stabiliți în Transilvania. În paralel, arta Renașterii italiene continuă să fie cultivată la curțile episcopale de la Alba Iulia și Oradea.

Proclamarea Principatului autonom sub suzeranitate turcească (1541) și adoptarea religiei Reformate (1542) sunt evenimentele, care determină în Transilvania ruperea de trecut. Relativa izolare față de influențele occidentale, prin instalarea administrației otomane în câmpia Panoniei, conduce la o dezvoltare coerentă și originală a Renașterii transilvănene în raport cu arta europeană, evoluție desfășurată pe parcursul a aproape două secole.

Într-un climat de toleranță confesională unic în Europa, cu patru *receptae religiones*, are loc promovarea valorilor umanismului și a artei laice, pe de-o parte la nivel aulic – la curtea principilor și, pe de altă parte în orașe – la nivelul patriciatului urban. După un episod ostil cu manifestări inconoclaste față de trecutul imediat anterior, care duc la distrugerea unor opere de artă religioasă, urmează reconstrucția. Sunt înființate școli, biblioteci și tipografii, sunt „cultivate științele” (după cum nota reformatorul Johannes Honterus în 1547/48), este animată viața culturală prin concerte și spectacole de teatru. Pictori, tipografi, argintari și muzicieni transilvăneni sunt recunoscuți la curțile europene.

Descoperirile efectuate în ultimii ani pe șantierele de restaurare, arată că imaginea era mult mai prezentă în clădirile transilvănene datând din epoca Renașterii, vaste ansambluri de pictură murală vegetal-florală în asociere cu scene figurative, decorând nu numai interiorul reședințelor princiare sau nobiliare și ale patriciatului urban, dar și primăriile, hanurile, porțile sau zidurile de incintă ale orașelor-cetăți.

Înfrângerea suferită de turci sub zidurile Vienei, în anul 1683, a însemnat începutul contraofensivei Habsburgilor și înaintării lor spre sud-est, Transilvania fiind încorporată Imperiului în 1686. Barocul – ca artă oficială a Imperiului Habsburgic și a Contra-reformei – nu este agreat de populația orașelor, atașamentul față de clasicismul Renașterii, ca artă a Principatului autonom al Transilvaniei, devenind o expresie a rezistenței culturale în fața de stăpânirii austriece.